

KNIHY ZÁHAD

VLADIMÍR LIŠKA

Největší skandály a aféry v českých dějinách

AL
press

KNIHY ZÁHAD

VLADIMÍR LIŠKA

Největší skandály a aféry v českých dějinách

Copyright © Vladimír Liška, 2017
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.

Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Copyright © Vladimír Liška, 2017

Redakční úprava Lukáš Foldyna

Grafická úprava obálky Tomáš Řízek

Elektronické formáty Dagmar Wankowska, *LiamART*

Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,

v edici Klokan, 2017

shop@alpress.cz

Vydání první

ISBN 978-80-7543-612-2 (pdf)

Obsah

1. Skandální peripetie života vévodkyně Zaháňské	11
2. Milostné aféry Boženy Němcové	29
3. Tyran Karel Hynek Mácha	53
4. Disidentská aféra Karla Havlíčka Borovského	69
5. Zrádcovský skandál Karla Sabiny	81
6. Masarykova rukopisná aféra	99
7. Tajná láska Antonína Dvořáka	109
8. Aféra s tzv. Omladinou	119
9. Tajné mise Emy Destiniové	127

10. Aféra s židenickým pučem	139
11. Skandál „pátečníků“	149
12. Kauza prodaného Karlštejna	159
13. Aféra generála Šejny	169
Epilog	179
Přehled použitých pramenů a literatury	183

Prolog

Tato kniha dokládá, že se aféry a skandály nevyhýbaly ani naší historii. Není na tom nic divného, najdeme je v dějinách národů po celém světě a mnohé z nich se trvale zapsaly do povědomí lidstva, neboť takové události se vždy setkávaly s obzvláštním zájmem – některé pro svou tragiku, jiné kvůli svému nonkonformnímu či šokujícímu obsahu, další prostě jen z toho důvodu, že se týkaly známých osobností.

Za celá staletí se na tom vůbec nic nezměnilo. Také dnes, v době prudkého rozvoje informačních technologií, jsou aféry a skandály v centru zájmu lidí na celém světě. Přitahují nás tím, že jsou často nečekané, fascinující a podněcující naši fantazii nejrůznějšími spekulacemi a dohady. Navíc jsou jakýmsi obrazem toho, co by se za určitých okolností mohlo stát komukoli z nás, a snad právě proto vzbuzují náš stálý zájem.

Existují aféry a skandály milostné, vražedné, politické, společenské – jejich plejáda je téměř nevyčerpatelná. Některé otřásají veřejným míněním, jiné se stávají privátní záležitostí úzkého okruhu zasvěcených osob, ale vždy mají své hlavní protagonisty, kolem nichž se tyto pohnuté události odehrávají. A čím jsou tito protagonisté známější, tím mají aféry a skandály větší sledovanost, na čemž dnes stavějí mnohá média svůj byznys – bohužel často bez jakýchkoli etických zábran vůči těm, koho se týkají.

Aféry a skandály tak dál zůstávají kořením našich životů a ty, jež odvál čas, se zároveň stávají i významnou součástí dějin, neboť na jejich pozadí můžeme vysledovat nejen charakteristiku doby, ale i způsob života našich předků. Tím se stávají cenným příspěvkem k poznání i pochopení dějin, což není v rozporu s tím, že aféry a skandály jsou často dodnes plné otázek i záhadných otazníků, na které se snažíme najít odpovědi.

Právě o nich pojednává tato knížka a přináší pohled na některé osobnosti, které v 19. a 20. století platily za celebrity. Fakt, že pod tíhou některých méně známých faktů na ně možná poněkud změníme svůj pohled, není vůbec na škodu. Neboť ať už šlo o takové osobnosti, jakými byli například Karel Hynek Mácha, Božena Němcová, Karel Havlíček Borovský, Tomáš Garrigue Masaryk a mnohé další, žádná aféra či skandál, který se jich týkal, nezmění skutečnost, že to kdysi byli velice známí lidé, i když význam mnohých z nich byl doceněn až s odstupem času.

Skandální události, o nichž je v této knížce řeč, nám totiž tyto osobnosti naší historie přibližují mnohem lépe a lidštěji než dějepisné příručky a učebnice. V dějinné paměti našeho národa tito lidé zanechali nejen trvalou stopu, která již nikdy nebude vymazána, ale někteří se stali i národními ikonami, k nimž stojí za to se neustále vracet.

1.

Skandální peripetie
života vévodkyně
Zaháňské

Kněžna Kateřina Vilemína Zaháňská (1781–1839) je známou, byť idealizovanou postavou z *Babičky* české spisovatelky Boženy Němcové. Vystupuje zde jako krásná, citlivá žena, prodchnutá empatií vůči vesnickému lidu svého ratibořického panství. Ať už to bylo jakkoli, tento její portrét je pouze literární fikcí, kterou Němcová použila k vykreslení idylických vzpomínek na své dětství, jež ve skutečnosti tak idylické nebylo. Také paní kněžna z *Babičky* byla ve skutečnosti vévodkyní a tento titul získala v devatenácti letech po smrti svého otce Petra Birona, vévody kuronského.

Jedna věc je ovšem pravdivá. Vévodkyně Zaháňská byla atraktivní krásná žena evropského aristokratického světa přelomu 18. a 19. století, proslulá nejen svou vzdělaností a inteligencí, ale i fyzickou krásou. Byla známá v mnoha metropolích tehdejší Evropy – v Paříži, Vídni, Londýně nebo Římě a dalších velkých městech, která během svého života navštívila. V letech 1810–1839 se jejím oblíbeným letním sídlem stal zámek v Ratibořicích, který dodnes i se svým okolím nese stopy po architektonických zásazích pocházejících z časů, kdy zde vévodkyně Zaháňská pobývala.

Tělesné půvaby snoubící se s pronikavou inteligencí jsou atributy, jimiž se vyznačují výrazné ženské osobnosti a ani v případě Kateřiny Vilemíny tomu nebylo jinak. Její současníci o ní podali svědectví, která se shodují v tom, že se jed-

nalo o velice bystrou a duchaplnou bytost se smyslem pro humor, postrádající jakékoli stopy po ješitnosti, malichernosti či okázalosti.

Záleželo jí ovšem na jejím zjevu, ráda se oblékala do módních toalet a měla neuvěřitelný vkus. Když se objevila v nějaké společnosti, okamžitě se stávala středem pozornosti nejen svým oblečením, ale i vznešeným, okouzlujícím chováním. Milovala četbu knih a soucítila s trpícími. Sice zdělila obrovské jmění a vlastnila několik zámků, ale na majetku nikdy nelpěla. To u ní vedlo nejen k jisté marnotratnosti, ale i velkorysosti. Hovořila několika evropskými jazyky a měla řadu milenců.

V roce 1813 však přišel ten nejdůležitější z nich, s nímž zřejmě chtěla spojit svůj další život. Kateřině Vilemíně bylo dvaatřicet let, když začala velký, byť relativně krátký milostný román s tehdejším rakouským ministrem zahraničí knížetem Clemensem Lotharem Metternichem (1773–1859). Mělo to však jeden malý háček – kníže už byl v té době ženatý...

Ale to, co se nám dnes může zdát jako aféra či skandál pro bulvární tisk, se v té době tak vůbec nebralo. Mezi aristokraty byly mimomanželské zálety vcelku běžné, zejména pokud šlo o muže. Také se ví, že někdy se z těchto vztahů rodily děti a urození otcové se o své levobočky zpravidla dobře dokázali postarat.

Kníže Metternich byl jedním z nejschopnějších evropských diplomatů a vyrovnat se mu mohl snad jen jeho francouzský protějšek Talleyrand, který si s ním v intrikách nezadal. Evropa v roce 1813 prožívala již téměř patnáct let trvající období napoleonských válek, během nichž francouzský císař Napoleon Bonaparte (1769–1821) opanoval velkou část Evropy a stal se rozhodujícím mocenským činitelem starého kontinentu.

V několika válkách s Francií, které vždy skončily porážkou Rakouska, to byl v roce 1809 nakonec právě Metternich, kdo přiměl rakouského panovníka Františka I. (vládl

1792–1835), aby s Bonapartem raději uzavřel spojenectví, stvrzené o rok později i sňatkem Františkovy dcery Marie Luisy s francouzským císařem, který se tehdy ocitl na vrcholu své moci.

Ale v roce 1813 už byla situace úplně jiná. Největší Bonapartovo vojenské tažení proti Rusku skončilo v roce 1812 naprostou katastrofou a francouzský vladař v něm ztratil většinu svých nejlepších vojáků. Z jeho více než půlmilionové armády se po debaklu v Rusku vrátily zpět jen žalostné zbytky a Metternich pochopil, že éra Bonapartovy slávy a moci se blíží ke konci a je čas dosavadní spojeneckou politiku Rakouska vůči Francii změnit.

A tehdy do Metternichovy diplomatické hry poprvé vstoupila vévodkyně Kateřina Vilemína Zaháňská. Knížeti bylo čtyřicet, jí o osm let méně a oba se znali už z dřívějšího.

Jenomže když se před léty poznali v Drážďanech, povinnosti rakouského vyslance Metternichovi nedovolovaly, aby se s krásnou vévodkyní sblížil, i když ho svým půvabem a duchaplností upoutala a zdálo se, že ani ona k němu není lhostejná. Ale kníže měl v těch časech u dvora pruského krále pletky s jinými ženami a na vévodkyni Zaháňskou mu už zkrátka nezbýval čas.

V těch časech už byla vévodkyně vdaná za Louise Rohana, pocházejícího z jedné z nejvýznamnějších aristokratických rodin Francie. Svatba se konala v roce 1800 v Zaháni, která se stala Kateřininou hlavní rezidencí. Vévodkyně byla těhotná se správcem svých statků a domácím učitelem švédským generálem baronem Gustavem Armfeltem, ale to uzavření sňatku s Rohanem zřejmě nebránilo, neboť své těhotenství tajila.

Dítě, holčička Gustava, se narodilo 13. ledna roku 1801 a bylo vychováváno v rodině Armfeltových příbuzných ve Finsku. Kateřina Vilemína se k nemanželské dceři jako matka totiž nechtěla znát, možná i proto, že při jejím porodu došlo k vážným zdravotním komplikacím, a jak se později ukázalo, další děti už mít nemohla. Tak nebo tak,

v zápise o narození Gustavy figurovala vévodkyně Zaháňská pouze jako její kmotra a manželka barona Armfelta později holčičku přijala za vlastní.

Ale manželství s francouzským aristokratem Luisem Rohanem se Kateřině Vilemíně nevyvedlo. Byl to povrchní člověk, který se zabýval především sám sebou a chyběla mu aristokratická důstojnost, jíž ho jeho žena převyšovala. Vévodkyni zkrátka neimponoval, a když spolu v roce 1804 odjeli do Paříže, neboť Bonaparte vyhlásil amnestii pro šlechtické uprchlíky, její muž se ve vysoké francouzské společnosti svými řečmi do té míry ztrapňoval, že se za něj musela jeho žena stydět.

Dne 7. března roku 1805 se manželé rozvedli a vévodkyně Rohanovi vyplatila odstupné ve výši 100 000 tolarů.

Netrvalo dlouho a po několika měsících se Kateřina Vilemína vdávala podruhé. Jejím vyvoleným se tentokrát stal ruský kníže Vasilij Sergejevič Trubeckij, který byl Rohanovým opakem – vážný, věčně zasmušilý, strohý a málomluvný člověk.

Trubeckij pak v roce 1805 bojoval proti Bonapartovi v bitvě u Slavkova, zatímco vévodkyně opět žila v Drážďanech. Kníže se vrátil mrzutý a zdrcený nečekaným Bonapartovým vítězstvím a vůči své ženě se prý choval obhrouble a nutil ji, aby s ním odjela do Ruska, kde chtěl pokračovat ve vojenské kariéře.

To však Kateřina Vilemína Zaháňská striktně odmítla a navrhla manželovi rozvod. Sice ji to stálo další peníze, které knížeti vyplatila, ale na podzim roku 1806 byla opět svobodná a volná, odhodlaná žít svým vlastním, nezávislým životem a věnovat se hlavně filozofii a politice.

Samozřejmě že nežila jako puritánka, ale střídala dočasné milence. Tím prvním se v roce 1806 stal anglický šlechtic a diplomat John Harcourt King, s nímž se seznámila v Drážďanech. Nebylo to pro ni nic složitého, neboť ovládala angličtinu a mohla se s tímto cizím aristokratem lehce domlouvat. Její románek trval téměř tři roky a po další

porážce Rakouska od Bonaparta u Wagramu se s Kingem v roce 1809 rozešla. Jistě k tomu přispělo i to, že po opětovném oslnivém vítězství francouzského císaře byl odvolán zpět do Anglie.

Až do této doby znala Kateřina Vilemína Zaháňská knížete Metternicha jen letmo, ale to se už v blízké budoucnosti mělo změnit. Jako nový rakouský ministr zahraničních věcí měl Metternich při vyjednávání s Bonapartem řadu pochybností a potřeboval někoho, komu by mohl důvěřovat, svěřit se a případně se s ním i poradit. Někoho znalého politiky, někoho dostatečně inteligentního, aby mohl hrát roli jeho prominentního agenta.

A když agent, tak proč ne žena? Ty mohou být dokonce mnohem výkonnější než muži – někdy stačí k dosažení cíle ženský šarm, někdy nonšalantní vystupování, trocha koketérie, trocha vtípu – zkrátka by to měla být dáma každým coulem. A Metternich si vzpomněl na tu, kterou už několikrát viděl u dvora v Drážďanech i ve Vídni a která mu tak učarovala. Ano, vévodkyně Zaháňská bude tou pravou!

Od roku 1810 prožívala Kateřina Vilemína další milostný román. Tentokrát se jejím novým milencem stal mladý kníže Alfréd Windischgrätz, tentýž Windischgrätz, který v roce 1848 už jako rakouský generál proslul krvavým a úspěšným potlačením revolucí v Praze a ve Vídni.

Když Windischgrätz onemocněl zápallem plic, vévodkyně Zaháňská mu nabídla, aby se přijel zotavit na její zámek v Ratibořicích, kde spolu prožili několik romantických měsíců uprostřed překrásné přírody, kam oba vyjížděli na koních. Kníže se do ní zamiloval, ale byl chorobně žárlivý a velice mu vadila vévodkynina samostatnost, svobodomyslnost i to, že se neustále obklopovala rakouskými vzdělanci a šlechtici, kteří se jí dvořili, okouzleni jejím půvabem.

Ale v roce 1813 vyvstal Windischgrätzovi nečekaný sok. Tím byl Metternich, zřejmě největší láska v životě Kateřiny Vilemíny Zaháňské.

Vévodkyně se najednou ocitla mezi dvěma muži, k nimž ji vázal silný citový vztah. Ale pro kterého se rozhodnout? Kateřina Vilemína měla brzy jasno – pro oba! Z Windischgrätze a Metternicha se tak rázem stali rivalové.

Ale mohl ženatý ministr úspěšně soupeřit se svým mnohem mladším a svobodným sokem? Velký světák, diplomat a znalec bezpočtu žen, které prošly jeho náručím, tu stál proti mladému švihákovi, důstojníkovi a horké hlavě, vášnivci, jenž se své lásky k vévodkyni nechtěl jen tak vzdát.

Kateřinu Vilemínu ke každému z nich přitahovalo něco jiného. Na straně Windischgrätze bylo jeho nespornou výhodou mládí a vášeň, která ji očarovala. Metternichova výhoda spočívala zase v jeho bohatství, politickém vlivu a širokém intelektuálním rozhledu, který vévodkyni imponoval. Svým způsobem to pro ni byla překerní situace, neboť se vytvořil milostný trojúhelník, v němž však hrála hlavní roli ona. Během následujících několika let se tak vévodkyně Zaháňská stala milenkou dvou mužů!

Zimu přelomu let 1812–1813 strávila Kateřina Vilemína ve Vídni. Zatímco Bonaparte z Ruska uprchl do Paříže, kde se začínalo proslýchat, že i on při ústupu zbytků své invazní armády zahynul, ruská vojska rychle postupovala ke své západní hranici. Francouzský císař horečně připravoval novou armádu a začínalo být zřejmé, že nová válka se odehraje ve střední Evropě. K carovi Alexandrovi I. se připojil i pruský král Fridrich Vilém III. a jejich společná vojska se utábořila ve Slezsku, zatímco Bonaparte svůj hlavní stan umístil v Drážďanech, které s novou francouzskou armádou obsadil.

V tuto chvíli začal hrát Metternich podivnou hru mírotvůrce a prostředníka mezi znepřátelenými stranami, i když formálně zatím Rakousko zůstávalo Bonapartovým spojencem. Francouzského císaře rakouská neutralita popuzovala, zatímco ruský car se snažil Metternicha přimět k tomu, aby se Rakousko připojilo k protifrancouzské koalici.

Metternich nakonec s carem domluvil schůzku, která se měla uskutečnit na zámku v Opočně, ale sám se zatím s rakouským císařem usadil v Jičíně, zatímco Kateřina Vilemína Zaháňská se nacházela v Ratibořicích.

Dne 15. června roku 1813 do ratibořického zámku dorazil Metternichův posel se zprávou, že se ruský panovník na cestě do Opočna u vévodkyně zastaví. Kateřina Vilemína se tím cítila být zaskočená, ale zmobilizovala všechny služebníky i poddané z Ratibořic, aby k přijetí tak vzácné návštěvy bylo na zámku vše včas připraveno. K carovi cítila úctu, její slabost pro Rusko byla známá, vždyť kořeny kuronského rodu byly s touto zemí svázané.

Metternich mezitím po svém pobočníkovi vévodkyni vzkázal, že za carem do Ratibořic nepřijede, ale počká, až odjede, a pak ji také navštíví. Zároveň Kateřinu Vilemínu požádal, aby Alexandrovi I. poskytla veškeré pohodlí. Vše bylo součástí jeho diplomatické hry, do které vévodkyni Zaháňskou zatáhl, neboť věděl, že udělá maximum, aby byl Alexandr I. s návštěvou Ratibořic spokojen.

Car tam dorazil 16. června odpoledne a zdržel se jen asi čtyři hodiny. Byl nadšený nejen slavnostní tabulí, kterou pro něj vévodkyně Zaháňská připravila, ale ještě více ho zaujala ona sama a byl jí naprosto omámen. Když kolem sedmé večer odjížděl do Opočna, vévodkyni slíbil, že se u ní opět brzy zastaví. Stalo se to, co Metternich očekával. Návštěva Ratibořic cara příjemně naladila k rozhovorům, které se dalšího dne v Opočně měly uskutečnit.

Asi hodinu po carově odjezdu se k ratibořickému zámku kočárem přišel Metternich. Ale vévodkyně byla unavená, stáhla se do svých pokojů a svému pozdnímu hostovi poslala jen omluvu s tím, že se spolu uvidí až při snídani.

Ráno jí kníže vyjádřil své díky za to, jak se o cara postarala, a pak odjel do Opočna. Metternich možná doufal, že s Kateřinou Vilemínou v Ratibořicích stráví noc, ale toto přání se mu tehdy nevyplnilo.

Rokování v Opočně trvala dva dny bez účasti jak pruského krále (ten dorazil až později), tak i rakouského císaře, kterého zastupoval Metternich. Ještě v průběhu jednání poslal ministr vévodkyni do Ratibořic dopis, v němž jí oznamoval, že je car do ní zřejmě zamilovaný a její zámek byl vybrán k dalším jednáním – tentokrát mezi zástupci Rakouska a Pruska.

Metternich s carem v Opočně dosáhl dohody v tom, že ruský panovník mu slíbil účast na mírovém kongresu v Praze, který by mohl hrozící válku ještě odvrátit. Oplátkou získal od Metternicha závazný slib, že pokud by mírová jednání v Praze zkrachovala, Rakousko se vojensky připojí k proti-francouzské rusko-pruské válečné koalici.

V Ratibořicích pak bylo s Prusy dohodnuto totéž a Metternich se vydal do Drážďan za Bonapartem s požadavkem, aby se Francie zúčastnila jednání, která se měla uskutečnit tentokrát již v Praze. Ostatní mocnosti již souhlasily a teď to bylo na něm.

Bonaparte nejprve zuřil, ale nakonec se podvolil s tím, že příměří mezi všemi stranami bude platit až do 10. srpna 1813, kdy měl být pražský mírový kongres zahájen. Zdálo se, že válka bude zažehnána, ale jak známo, dopadlo to jinak.

Pražská jednání začala již před stanoveným datem kongresu a měla jen druhořadé zastoupení. Ruský car trval na tom, aby byl mír uzavřen jedině za předpokladu, že se Francie vzdá všech dobytých území v Evropě a vrátí se do svých původních hranic. Napoleon Bonaparte to odmítl s odůvodněním, že k tomu nemá od svého národa žádné pověření.

Když 10. srpna roku 1813 skončilo dohodnuté příměří a Bonaparte carovu podmínku nepřijal, Metternich z pověření rakouského císaře podepsal výnos, kterým se Rakousko přidalo na stranu rusko-pruské koalice. Tomuto aktu byla v Praze přítomna i vévodkyně Zaháňská, která vinila Bonaparta z krachu pražských jednání a nyní mu přála i válečnou porážku. Její přítomnost je zároveň svědectvím, že počíná-

jící milostný vztah s knížetem Metternichem začal nabývat na intenzitě.

Francouzům se sice nejprve v několika střetech podařilo část koaličních vojsk rozdrtit, ale k rozhodující bitvě došlo v říjnu u Lipska, kde byli Francouzi poraženi a v březnu roku 1814 byla Paříž obsazena koaličními vojsky. Bonaparte skončil na ostrově Elba, jediném území, které mu vítězové ponechali v jeho doživotní správě, kde měl strávit zbytek života.

Do Paříže dorazil i Metternich, aby se zúčastnil podpisu mírové smlouvy, na jejímž znění se podílel. To už byl jeho milostný románek s vévodkyní Zaháňskou v rozletu a zanedlouho ji měl opět u sebe, neboť do okupované francouzské metropole přijela za ním.

Z dochované Metternichovy korespondence, kterou vévodkyni zasílal v letech 1813–1814, je patrné, že se do ní hluboce zamiloval, ale ona mu stále vykala a udržovala si od něj určitý odstup. Během jejich společného pařížského pobytu se to však změnilo.

Zatímco Metternich v Paříži vítal vévodkyni Zaháňskou s jejími sestrami, své manželce Eleonoře, rozené Kounicové, příjezd zakázal a odrazoval ji tvrzením, že je Paříž plná vojska a není zde bezpečno. S Eleonorou se oženil už v roce 1795 na slavkovském zámku, měl s ní sedm dětí, z nichž pět zemřelo ještě v dětském věku a pouze dvě nejmladší dcery ho nakonec přežily.

Eleonora byla trpělivá a tolerantní žena, která milostné avantýry svého chotě přehlížela a samozřejmě věděla i o tom, že se jeho novou favoritkou stala vévodkyně Zaháňská. U vídeňského dvora z toho byl téměř skandál, Kateřina Vilemína tu byla považována za příliš frivolní ženu a kolovaly o ní fámy, že milence střídá podle svého rozmaru.

Metternich, jenž se ocitl na výsluní přízně rakouského císaře, však věděl, že František I. by mu sotva odpustil případný rozvod s Eleonorou, což by zároveň znamenalo i konec jeho hvězdné kariéry. A tak své manželství i nadále udržo-

val v patřičných mezích, plodil děti a varoval se toho, vnášet do něj zbytečné hádky či napětí. Ke své manželce se choval vstřícně jako gentleman, v rodině tak vládl klid a Eleonora mu jeho milostné výstřelky odpouštěla a jako milující žena stála pevně při něm.

V případě vévodkyně Zaháňské však poprvé pocítila, že má co dělat s nebezpečnou sokyní a že jí manžel podléhá více než jiným dřívějším milenkám. Pravděpodobně věděla, že Kateřina Vilemína je s ním v Paříži, ale nakonec se rozumně rozhodla vyčkat, jak se věci vyvinou, a za manželem neodcestovala, neboť on sám ji od toho zrazoval.

Metternich si zatím v Paříži s vévodkyní užíval a na pozvání britského korunního prince s ní odcestoval i do Anglie, kde měl převzít na Oxfordské univerzitě čestný doktorát. Do Anglie s nimi na mírové oslavy jel i pruský panovník s ruským carem, který Kateřinu Vilemínu před necelým rokem po opočenských jednáních skutečně opět navštívil a nějakou dobu pobýval na ratibořickém zámku.

Ale ruského panovníka už jeho počáteční zamilovanost přešla a respektoval, že vévodkyniným společníkem je nyní Metternich, osoba ze všech nejdůležitější. Vídeň se totiž chystala uspořádat kongres vítězných monarchů o novém uspořádání Evropy a car doufal, že tam bude ještě dost příležitostí se s vévodkyní Zaháňskou opět setkat a pohovořit si s ní. A možná se mu nakonec podaří tu půvabnou ratibořickou květinu přece jen utrhnout!

Během pařížského pobytu však došlo mezi Metternichem a vévodkyní k roztržce. Kateřina Vilemína na svém milenci začala sondovat, zda by se přece jen nerozvedl, ale Metternich něco takového jednoznačně odmítl a sdělil jí i své důvody, proč to neudělá. Především by to vůči Eleonoře, která je matkou jeho dětí, bylo nespravedlivé a pro něj samotného nedůstojné. Kdyby něco takového provedl, vypadal by před celým vídeňským dvorem jako ničema, který za sebou bezdůvodně pálí všechny mosty – bezdůvodně proto, že mu

Eleonora nikdy nic špatného neudělala, naopak, byla vždy laskavou a milující ženou.

Vévodkyně pochopila, že její další naléhání by bylo beznadějně, a zároveň si uvědomila, že Metternich se rodinného života kvůli ní nikdy nevzdá, neboť byl založením až příliš konzervativní.

Netrvalo dlouho a po tomto jejich rozhovoru se kníže vrátil zpět do Vídně, kde vrcholily přípravy kongresu, kam se měla sjet diplomatická a aristokratická smetánka z celé Evropy. Zanedlouho z Francie odcestovala i Kateřina Vilemína, neboť Metternich počítal s tím, že se stane ozdobou kongresových slavností a zároveň by pro něj mohla leccos vyzvědět od ministrů i panovníků, kteří se této mimořádné akce zúčastní.

Ale vévodkyně už měla zřejmě jiné plány. Rozhodla se Metternicha ve Vídni ztrestat za to, že se nepodvolil jejímu naléhání na rozvod.

Vídeňský kongres měl začít 1. října roku 1814, ale nakonec byl oficiálně zahájen až o měsíc později. Plesy, recepcce, koncerty – to vše tvořilo kulisu, kterou se Vídeňané bavili. Vévodkyně Zaháňská se usadila ve Vídni v Palmovském paláci a v jejím salonu si podávaly dveře nejurozenější celebrity, včetně ruského cara, který se Kateřině Vilemíně opět začal dvořit. Metternich kvůli tomu na něj žárlil a jejich dosud přátelské vztahy se staly dost napjatými.

Někdejší Metternichova milenka kněžna Bagrationová, o které se nesly fámy, že s ní má ruský car pletky, na vévodkyni Zaháňskou ve Vídni nevražila a jejich vzájemná rivalita přerůstala až v nenávist. Obě dámy si zkrátka konkurovaly, a i když byly považovány za hvězdy Vídeňského kongresu, počínaly si stále skandálněji a říkalo se o nich, že politiku zatahují i do svých postelí.

Metternich nemohl snést pomyšlení, že se vévodkyně stýká s mnohem mladšími aristokraty a občas dává přednost carovi. Byl z toho úplně vykořeněný a začínal dokonce zanedbávat i pracovní povinnosti spojené s kongresovým

vyjednáváním. Vévodkyně mu sice slíbila, že skončí svůj poměr s Windischgrätzem, ale ten byl v jejím salonu častým hostem.

Když Metternich zjistil, že Kateřina Vilemína má i další milence, mezi kterými je stále i Windischgrätz, rozhodl se vztah s vévodkyní Zaháňskou na sklonku roku 1814 ukončit. Alespoň v tom musel mít navrch, vždyť po celou dobu svého románu se neustále ocital v postavení muže, nad nímž tato krásná žena měla převahu.

V únoru roku 1815 slavila Kateřina Vilemína čtyřiatřicáté narozeniny. Metternich jí poslal dárek, ale slavnostního banketu se nezúčastnil, neboť tím, kdo ho pořádal, byl Alfréd Windischgrätz, který už o jeho rozchodu s vévodkyní věděl, a zanedlouho se to rozkřiklo i po celé Vídni.

Počátkem března však na kongres dorazila zpráva, že Bonaparte uprchl z Elby a přeplavil se do Francie, kde se k němu přidávají nejen jeho bývalí velitelé, ale s nadšením ho vítá i francouzský lid. Hrozí nová válka!

Mezi některými účastníky Vídeňského kongresu propukla panika, ale představitelé zemí, kteří kongresu předsedali, zachovali klid a začali neprodleně jednat tím, že svým vojskům vyhlásili pohotovost. Jak to celé dopadlo, víme. Napoleon Bonaparte byl o několik měsíců později poražen v bitvě u Waterloo a doživotně internován na ostrově Svaté Heleny, tisíce kilometrů od Francie.

Vévodkyně Zaháňská se na jaře roku 1815 s Metternichem opět setkala a zdálo se, že on je už se vším smířený. Vévodkyně si totiž našla nového milence, jímž se stal anglický vyslanec ve Vídni lord Charles Stuart, což znamenalo jediné – Kateřina Vilemína ukončila svůj milostný poměr i s Alfrédem Windischgrätzem. Také on se ocitl v postavení poraženého, což Metternicha nepochybně naplnilo radostí i jistým zadostiučiněním.

Ale jak léta ubíhala, Kateřina Vilemína Zaháňská si začínala uvědomovat, že ve svém životě propásla řadu šancí na spokojený a klidný manželský život, i když od roku 1801 po

prodělaných komplikacích při svém prvním porodu už nemohla mít děti. V roce 1819 se proto vdala potřetí a vzala si hraběte Karla Rudolfa von Schulenburga (1788–1856), sympatického rakouského důstojníka, který se jí už několik let vytrvale dvořil. Bylo jí osmatřicet a chtěla mít od svého předchozího bouřlivého života konečně pokoj.

S Metternichem se nakonec rozešla ve zlém, protože kníže ji pomlouval, kde se dalo, a roznášel nehezké řeči o jejích nescetných milencích, s nimiž prý podváděla své dřívější chotě i jeho samotného. V chystaném sňatku vévodkyně Zaháňské s hrabětem Schulenburgem nyní Metternich spatřoval velkou pošetilost a předpovídal jeho brzký krach. Schulenburg byl podle něj příliš velký měkkota, než aby takovou dračici zvládl, navíc vévodkyni intelektem nesahal ani po paty.

Ukázalo se, že v tomto ohledu se poněkud zmýlil, a i když se o deset let později vévodkyně s manželem vzájemně odcítili a každý si žil po svém, stále zůstávali důvěrnými přáteli. Hrabě se věnoval především správě manželčinych statků a vévodkyně cestování, které ji však stále více unavovalo, neboť začínala trpět dnou (záchvatovitými bolestmi kloubů).

Když Kateřina Vilemína Zaháňská v roce 1839 ve svých osmapadesáti letech zemřela na mrtvici, Metternicha to určitě zasáhlo, poněvadž na svou velkou lásku nikdy nezapomněl. Připomínala mu dny jeho největší slávy, které byly spojené s její osobou. Ve svých pozdějších *Pamětech* na ni rád vzpomínal a s úctou až do své smrti uchovával její dopisy. Věděl, že vévodkyně Zaháňská byla výjimečná žena, i když jeho štěstí s ní trvalo pouhé dva roky. Byla milenkou a přítelkyní mnoha mužů, ale jen jednoho chtěla za každou cenu získat jen pro sebe – Clemense Lothara Metternicha.

K tomuto cíli byla odhodlána dospět i za cenu skandálu, který by tím nepochybně vyvolala. Neuspěla. Metternich dal přednost kariéře, dětem a své manželce Eleonoře. S tak přelétavou ženou, jakou vévodkyně Zaháňská byla, by to opravdu měl těžké. Nepochopil, že ho vévodkyně doopravdy milovala a byla rozhodnutá pro něj obětovat cokoli.